

**MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA DE ASIGURARE A CALITĂȚII**

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT CU INSTRUIRE ÎN LIMBA RUSĂ /
ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE**

**PROGRAMA
pentru examenul de absolvire a gimnaziului,
anul de studii 2014-2015**

Autori:

- *Tamara Cazacu*, doctor în pedagogie, Institutul de Științe ale Educației
- *Rodica Feteasco*, profesoară, gr. didactic superior, Liceul *V. Lupu*
- *Veronica Roșcovanu*, profesoară, gr. didactic superior, Liceul *D. Cantemir*
- *Olga Brăilă*, profesoară, gr. didactic superior, Liceul *D. Cantemir*

Recenzenți:

- *Nadejda Doagă*, profesoară, gr. didactic 1, Liceul *A. Cantemir*
- *Iulia Tihon*, profesoară, gr. didactic 1, Liceul *M. Kościubinski*

PRELIMINARII

Programa pentru examenul de absolvire a gimnaziului la limba și literatura română este elaborată în baza prevederilor Curriculumului modernizat la limba și literatura română pentru clasele a V-a - IX-a (2010). Programă are drept scop evaluarea obiectivă a elevilor la sfârșitul treptei gimnaziale și unificarea cerințelor față de competențele absolvenților clasei a IX-a.

Programă este destinată profesorilor, elevilor, managerilor unităților de învățământ, specialiștilor de la Direcțiile raionale/municipale de învățământ, tineret și sport, părinților etc.

Examenul de absolvire a gimnaziului la limba și literatura română oferă fiecărui candidat posibilitatea să-și confirme și să-și aprecieze competențele de comunicare, fapt ce le va facilita o socializare eficientă, de calitate. Examenul mai oferă și un diagnostic obiectiv al nivelului de însușire a limbii române, informație necesară elevilor, profesorilor, părinților, persoanelor interesate de calitatea educației în general.

I. STATUTUL DISCIPLINEI ÎN CONTEXTUL EXAMENELOR

În cadrul examenelor de absolvire a gimnaziului proba de evaluare la limba și literatura română este susținută, în scris, de către toți absolvenții. Timpul de realizare a testului este de 120 de minute.

Disciplina *Limba și literatura română*, în cadrul evaluării externe la finele etapei gimnaziale, are statut de disciplină obligatorie. Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de:

- aplicare în enunțuri/contexte a unităților lexicale, structurilor lexico-gramaticale;
- receptare a mesajelor, informațiilor scrise;
- înțelegere globală a conținutului mesajului/textului;
- identificare a personajelor, faptelor, evenimentelor într-un text;
- interpretare a textului;
- caracterizare a personajelor;
- producere a mesajelor în limba-țintă la diferite teme etc.

Subiectele selectate evaluează competențele elevilor, aplicînd o abordare comunicativ-pragmatică, funcțională. Itemii vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, descriere, restabilire), sintetic (de construcție), productiv (de creare).

II. COMPETENȚE TRANSVERSALE

1. Competențe de învățare/a învăța să înveți;
2. Competențe de comunicare în limba maternă;
3. Competențe de comunicare în limba de stat;
4. Competențe de comunicare într-o limbă străină;
5. Competențe acțional-strategice;
6. Competențe de autocunoaștere și autorealizare;
7. Competențe interpersonale, civice, morale;
8. Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie;
9. Competențe digitale în domeniul tehnologiilor informaționale;
10. Competențe culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori);
11. Competențe antreprenoriale.

III. COMPETENȚELE TRANSDISCIPLINARE

Competențe de învățare/a învăța să înveți

- Competențe de a învăța din surse diverse, independent și împreună cu alții.
- Competențe de a acționa în vederea satisfacerii unor nevoi prin autoformare (stabilește scopuri și realizează planuri de formare a unor abilități).

Competențe de comunicare în limba maternă

- Competența de realizare a unor contacte comunicative (oral și în scris).
- Competența de utilizare adecvată a terminologiei specifice disciplinelor de învățământ studiate.

Competențe de comunicare în limba de stat

- Competența unui vorbitor cult, conștient, capabil să înțeleagă și să producă, adecvat și corect, mesaje orale și scrise.
- Competențe de selectare, prelucrare și prezentare a unor informații din diverse surse.

Competențe de comunicare într-o limbă străină

- Competențe de a comunica, aplicând un minimum lexical și gramatical în limba dată.

Competențe acțional - strategice

- Competențe de a acționa conform unui plan în activitatea de învățare și odihnă.
- Competențe de a stabili legătură dintre propriile capacități, eforturi și rezultatele activității.

Competențe de autocunoaștere și autorealizare

- Competențe de a manifesta atitudine pozitivă și încredere în forțele proprii.
- Competențe de autoreflexie, autoevaluare și autocontrol în activitatea de învățare, în relațiile cu alte persoane.
- Competențe de a-și asuma responsabilitatea față de înfățișarea și sănătatea sa, față de obiectele personale.
- Competențe de securitate personală.

Competențe interpersonale, civice, morale

- Competențe de a interacționa constructiv cu oamenii din jur, pe bază de colaborare.
- Competențe de valorizare a familiei, clasei, școlii, a relațiilor de prietenie.
- Competențe de a identifica apartenența sa națională, a-și valoriza propriul popor, țară, a respecta normele de comportament legate de simbolurile Republicii Moldova.

Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie

- Competențe de observare, de utilizare a instrumentelor de măsurare și de descriere în vederea obținerii informației despre lumea vie și inertă.
- Competențe de utilizare a operațiilor matematice de bază și a proprietăților lor pentru a inventa soluții economice ale problemelor în activitatea de învățare.
- Competențe de utilizare a diverselor forme de sistematizare și prezentare a informației.
- Competențe de a-și construi comportamentul său în raport cu natura pe baza cunoașterii relației „cauză - efect”.

Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC)

- Competențe de utilizare a resurselor informatice digitale destinate învățării și odihnei.

Competențe culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori)

- Competențe de utilizare a mijloacelor artistice pentru autocunoaștere și autoexprimare.
- Competențe de a respecta diversitatea dorințelor și posibilităților oamenilor, de a recunoaște drepturile persoanelor reprezentante ale diferitor culturi.

Competențe antreprenoriale

- Competențe de analiză a relației „costuri - beneficii” pentru a lua decizii în activitatea de învățare și cea zi de zi.
- Competențe de inițiere a jocurilor, activităților în grup și contactelor cu colegii săi.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINĂ

1. Receptarea și reproducerea diferitor tipuri de informații, texte.
2. Lectura corectă, fluentă, conștientă a textelor literare și nonliterare.
3. Realizarea lecturilor pentru cunoașterea tezaurului literar și cultural, pentru selectarea informațiilor pe diferite teme.
4. Analiza/interpretarea textelor literare/nonliterare din perspectiva propriei viziuni, evidențiind mijloacele artistice ale operelor literare.
5. Producerea actelor de comunicare proprii, în diferite situații de comunicare, cu și fără repere, prin descrierea, prezentarea și aprecierea faptelor, proceselor din societate și natură, aplicând normele de utilizare a limbii române literare.
6. Operarea și transformarea/modificarea structurilor lingvistice adecvat situației de comunicare.
7. Redactarea textelor funcționale, respectând normele de ordonare în pagină.
8. Înțelegerea mesajului de pe poziția comunicării prin sesizarea valorilor comune și specifice reflectate în literatura română și literatura etniilor conlocuitoare.
9. Utilizarea resurselor informatice digitale în vederea producerii actelor comunicative.
10. Însușirea normelor etice, a tradițiilor, culturii, istoriei și literaturii vorbitorilor limbii-țintă.

V. CONEXIUNI EVALUATIVE

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Receptarea și reproducerea diferitor tipuri de informații, texte.

N.B. Elementul *cât?* al obiectivului de evaluare îl vor indica profesorii/autorii materialelor de evaluare externă în funcție de circumstanțele concrete.

“Subcompetențe”	Obiective de evaluare	Itemi
Citirea fluentă, conștientă, expresivă (se evaluează aspectul <i>conștientă</i>).	<i>Elevul va fi capabil:</i> <ul style="list-style-type: none">• să identifice/ să selecteze din text informații semnificative;	<ul style="list-style-type: none">• Încercuiește răspunsul corect: <i>Slujitorul a decis că cel mai frumos copil este:</i> A. <i>fiul împăratului,</i> B. <i>fiul său,</i> C. <i>fiul bucătarului.</i>• Citește afirmația. Dacă este adevărată, subliniază litera A. Dacă afirmația este falsă, subliniază litera F. A F <i>Împăratul l-a pedepsit pe slujitor pentru alegerea făcută.</i>• Citește afirmația. Dacă partea a doua explică de ce este adevărată prima parte, subliniază Da, în caz contrar - Nu. Da Nu <i>Mătușa a părăsit casa de odihnă, deoarece îi era dor de nepoți.</i>• Completează enunțurile cu informații adecvate din text. <i>Mama este o femeie... care are... . Ea este extrem de mândră de... .</i>• Transcrie din text patru cuvinte ce redau trăirile personajului.• Subliniază în text două cuvinte/îmbinări de cuvinte ce indică vârsta personajului.• Subliniază în text elementele de portret al personajului.• Selectează din text trei acțiuni ale personajului ce îi demonstrează insistența.• Transcrie din text enunțul ce indică atitudinea personajului față de învățătură.• Subliniază în text un proverb.• Transcrie din text echivalentul expresiei frazeologice: <i>Делать из мухи слона.</i>
	<ul style="list-style-type: none">• să identifice circumstanțele desfășurării acțiunii (locul, timpul, cauza, consecința etc.);	<ul style="list-style-type: none">• Transcrie din text enunțul ce indică motivul plecării personajului din satul natal.• Subliniază în primul alineat trei cuvinte ce indică locul desfășurării acțiunii.• Selectează din text trei îmbinări de cuvinte ce demonstrează că evenimentul a avut loc toamna.• Continuă fiecare enunț cu câte o informație potrivită din text: <i>Tînărul a decis să devină medic, pentru că...</i> <i>Pentru că nu a luat o decizie corectă, a urmat...</i>

		<ul style="list-style-type: none">• Transcrie din text cîte un enunț ce indică:<ul style="list-style-type: none">a) <i>cauza conflictului,</i>b) <i>consecințele conflictului,</i>c) <i>metoda de soluționare a conflictului.</i>• Subliniază în text, cu o linie, circumstanțele <i>favorabile</i> desfășurării acțiunii, iar cele <i>nefavorabile</i> - cu două linii.
	<ul style="list-style-type: none">• să formuleze întrebări/ să răspundă la întrebări în baza textului;	<ul style="list-style-type: none">• Formulează cîte o întrebare - cheie pentru fiecare fragment numerotat al textului.• Formulează, în baza textului, patru întrebări care să indice:<ul style="list-style-type: none">a) <i>evenimentul,</i>b) <i>personajele,</i>c) <i>timpul, locul desfășurării acțiunii.</i>• Formulează patru întrebări la text, utilizînd formulele propuse: <i>Cine...? Unde...? Cînd...? Pentru cine...?</i>• Scrie patru întrebări pe care ai vrea să i le adresezi personajului. <i>Cum...? Crezi că...? De ce...? Cînd...?</i>• Scrie trei întrebări personajului pentru a afla: <i>locul lui de naștere, vîrsta, preferințele.</i>• Răspunde la întrebări, utilizînd informații din text.
	<ul style="list-style-type: none">• să stabilească ideile esențiale ale textului;	<ul style="list-style-type: none">• Extrage din text și scrie enunțul ce conține ideea principală a textului.• Încercuiește litera, din fața proverbului, ce corespunde conținutului textului.<ul style="list-style-type: none">A. <i>Prietenul bun la nevoie se cunoaște.</i>B. <i>Prietenia nu se cumpără.</i>C. <i>Fă-ți prieteni noi, dar nu-i uita pe cei vechi.</i>

Alcătuirea planului unui text.	<ul style="list-style-type: none"> • să alcătuiască, cu și fără repere, planul simplu al unui text; 	<ul style="list-style-type: none"> • Construiește planul, folosind din text enunțuri, îmbinări de cuvinte, cuvinte. • Redactează planul, utilizând citate scurte din fiecare fragment numerotat al textului. • Numerotează punctele planului corespunzător conținutului: <ul style="list-style-type: none"> ☐ <i>originea personajului,</i> ☐ <i>relațiile cu părinții,</i> ☐ <i>planuri de viitor.</i> • Restabilește planul conform conținutului textului. <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Prima întâlnire.</i> 2. <i>Călătoria la mare.</i> 3. ... 4. ... 5. <i>Visul împlinit.</i>
Intitularea fragmentului/ textului, utilizând aforisme, proverbe.	<ul style="list-style-type: none"> • să sintetizeze mesajul global al textului, respectând parametrii indicați. 	<ul style="list-style-type: none"> • Propune un alt titlu pentru textul dat. • Intitulează textul cu un proverb. • Încercuiește litera din dreptul proverbului ce se potrivește drept titlu. • Formulează titlul-temă și/sau titlul-idee al textului.

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Realizarea actelor comunicative în diferite situații de comunicare, aplicînd normele de utilizare a limbii române literare.

“Subcompetențe”	Obiective de evaluare	Itemi				
Alcătuirea unui dialog pe baza unor circumstanțe.	<ul style="list-style-type: none"> • să completeze/ să construiască un dialog în baza textului; 	<ul style="list-style-type: none"> • Completează dialogul cu replici adecvate. - <i>Ce fragment al textului ți-a plăcut mai mult?</i> - ... • Construiește un dialog, din șase replici, cu un personaj în care nu ai încredere. <i>Repere: mi se pare că, n-aș zice, probabil, știu eu...?</i> 				
Caracterizarea unui personaj.	<ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze succint un personaj în baza informației citite; 	<ul style="list-style-type: none"> • Caracterizează, în patru enunțuri, personajul în numele colegilor acestuia. • Caracterizează-o, în patru enunțuri, pe Elena în numele vechilor prieteni. <i>Repere: sociabilă, sîrguincioasă, sinceră.</i> • Argumentează, printr-un enunț dezvoltat, fiecare trăsătură a personajului, indicată în tabel. <table border="1" data-bbox="750 1300 1500 1380"> <thead> <tr> <th data-bbox="750 1300 918 1340">Trăsături</th> <th data-bbox="918 1300 1500 1340">Comentarii personale</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="750 1340 918 1380"><i>inventiv</i></td> <td data-bbox="918 1340 1500 1380">...</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstrează, în patru enunțuri, că personajul este responsabil. • Descrie, în șase enunțuri, personajul precizînd: vîrsta, ocupația, pasiunile. 	Trăsături	Comentarii personale	<i>inventiv</i>	...
Trăsături	Comentarii personale					
<i>inventiv</i>	...					

Continuarea unui subiect, utilizând enunțuri dezvoltate.	<ul style="list-style-type: none"> • să continue textul în baza limitelor indicate; 	<ul style="list-style-type: none"> • Construiește, în două enunțuri, finalul textului. • Rescrie ultimul alineat al textului, propunând un final fericit. • Continuă textul cu trei enunțuri în care să propui o soluție pentru situația creată. • Construiește, în patru enunțuri, un final fericit al textului.
Exprimarea punctului propriu de vedere/interpretarea unui text.	<ul style="list-style-type: none"> • să expună opinii cu privire la textul citit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă-ți, în trei enunțuri, impresia pe care ți-a produs-o lectura textului. • Scrie trei lucruri pe care le apreciezi la personaj și trei care îți displac. • Exprimă-ți, în trei enunțuri, opinia în legătură cu afirmația personajului: ... • Relatează, în două enunțuri, cum ai proceda tu într-o astfel de situație.

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Realizarea actelor comunicative în diferite situații de comunicare, aplicând normele de utilizare a limbii române literare.

Aplicarea normelor limbii române literare.	<ul style="list-style-type: none"> • să aplice corect materia lingvistică în contextele propuse; 	<ul style="list-style-type: none"> • Scrie în spațiile libere verbele la modul condițional, timpul prezent (ce ar face?). <i>Dacă fiecare _____ la cei mai triști ca noi, lumea _____ mai frumoasă.</i> <i>a se gândi a fi</i> • Completează spațiile libere cu formele potrivite ale substantivului <i>familie</i>. _____ face ca omul să treacă de la egoism la altruism. În _____ trebuie să domine iubirea și conștiința datoriei. Într-o _____ copiii trebuie să-i respecte pe părinți. Fericirea _____ depinde de fiecare membru al ei. • Completează spațiile libere cu adjective potrivite dintre paranteze: <i>Dacă vrei să ai succes, trebuie să ai cunoștințe _____, minte _____ și spirit _____.</i> <i>(ageră, modernă, practic, plăcut, vaste, dorite)</i> • Completează spațiile libere cu pronume potrivite la cazul acuzativ. <i>Astăzi este ziua de naștere a verișoarei. Eu _____ felicit. Ea _____ invită în ospeție.</i> • Rescrie verbele, punându-le la imperfect (ce făcea?). <i>Cînd _____ rîndul să răspundă, ea _____ să vorbească fluent.</i> <i>i-a venit s-a străduit</i> • Rescrie enunțul (<i>Astăzi plec la bunici.</i>) ca să exprime: a) negație, b) mirare, c) poruncă. • Formează adjective de la substantivele date. <i>hărnicie bucurie</i> <i>blîndețe supărare</i>
--	---	--

		<i>tristețe</i> <i>noroc</i>	<i>mulțumire</i> <i>fericire</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • să respecte, în mesaje produse, regulile ortografice ale limbii române. 	<ul style="list-style-type: none"> • Criteriile, privind respectarea normelor limbii române literare (ortografice, ortoepice, semantice, gramaticale, de punctuație, stilistice), se specifică în baremul de corectare. 	

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Analiza/ interpretarea textelor literare, nonliterare din perspectiva propriei viziuni, evidențiind mijloacele artistice ale operelor literare.

“Subcompetențe”	Obiective de evaluare	Itemi																	
Realizarea unor lucrări scrise (expunere cu caracter narativ, compuneri - miniatură după imagini, serii de imagini, caracterizarea unei persoane).	<ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze personaje, persoane, utilizând un lexic adecvat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Caracterizează, în șapte enunțuri, un personaj care te-a impresionat. Argumentează. • Demonstrează, în șapte enunțuri, că Alexandru cel Bun este un personaj pozitiv. • Scrie o listă de cuvinte (verbe, adjective, adverbe, substantive), utilă colegilor la caracterizarea <i>mătușii</i> din nuvela „Odihna” de Ion Druță. • Caracterizează prepelița din povestirea „Puiul” de Alexandru-Brătescu Voinești în rol de mamă. Argumentează-ți, în șapte enunțuri, opinia. • Redactează, în zece enunțuri, un eseu cu genericul: <i>Personajul, faptele căruia m-au pus pe gânduri...</i> • Continuă enunțurile, expimîndu-ți atitudinea față de faptele personajului. <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">Îmi place ...</td> <td style="width: 50%;">Mi-e greu să spun ...</td> </tr> <tr> <td>Apreciez...</td> <td>Nu am nimic împotriva ...</td> </tr> <tr> <td>Nu suport ...</td> <td>Sînt absolut de acord ...</td> </tr> <tr> <td>Nu sînt sigur/sigură ...</td> <td></td> </tr> </table> • Caracterizează personajele, completînd tabelul cu cîte două enunțuri. <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%;">Badea Cireș</th> <th style="width: 33%;">Badea Cireș și Mătușa</th> <th style="width: 33%;">Mătușa din Nădușita</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Trăsături deosebite</i></td> <td><i>Trăsături comune</i></td> <td><i>Trăsături deosebite</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">...</td> <td style="text-align: center;">...</td> <td style="text-align: center;">...</td> </tr> </tbody> </table>	Îmi place ...	Mi-e greu să spun ...	Apreciez...	Nu am nimic împotriva ...	Nu suport ...	Sînt absolut de acord ...	Nu sînt sigur/sigură ...		Badea Cireș	Badea Cireș și Mătușa	Mătușa din Nădușita	<i>Trăsături deosebite</i>	<i>Trăsături comune</i>	<i>Trăsături deosebite</i>
Îmi place ...	Mi-e greu să spun ...																		
Apreciez...	Nu am nimic împotriva ...																		
Nu suport ...	Sînt absolut de acord ...																		
Nu sînt sigur/sigură ...																			
Badea Cireș	Badea Cireș și Mătușa	Mătușa din Nădușita																	
<i>Trăsături deosebite</i>	<i>Trăsături comune</i>	<i>Trăsături deosebite</i>																	
...																	

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Producerea actelor de comunicare proprii, cu și fără repere, prin descrierea, prezentarea și aprecierea faptelor, proceselor din societate și natură.

“Subcompetențe”	Obiective de evaluare	Itemi
Construirea mesajelor după repere.	• să redacteze o compoziție în baza reperelor propuse;	<ul style="list-style-type: none">• Descrie, în opt enunțuri, în baza imaginii, cea mai fericită zi din copilăria ta. sau• Descrie, în opt enunțuri, chipul mamei. Folosește comparații (<i>ochi albaștri ca cerul, frumoasă ca îngerul, gingașă ca ghiocelul</i> etc.).• Scrie, în zece enunțuri, un eseu despre creația lui Gr. Vieru. Respectă planul:<ul style="list-style-type: none">a) <i>debutul literar,</i>b) <i>creația pentru copii,</i>c) <i>tematica operei,</i>d) <i>ideile de bază.</i>• Scrie, în opt enunțuri, un text coerent la tema: <i>Mama este îngerul meu păzitor.</i> Respectă condițiile:<ul style="list-style-type: none">a) <i>descrie portretul fizic al mamei;</i>b) <i>numește și argumentează calitățile ei;</i>c) <i>formulează concluzii.</i>• Scrie, în opt enunțuri, un text coerent la tema: <i>Gîndind la natură, de fapt, ne gîndim la viitor.</i> Respectă condițiile:<ul style="list-style-type: none">a) <i>descrie succint situația ecologică din localitate;</i>b) <i>numește una din probleme;</i>c) <i>propune soluții pentru îmbunătățirea situației.</i>• Scrie, în zece enunțuri, un eseu cu titlul: <i>Prietenul este o mare bogăție</i>, respectînd cerințele față de tipul compoziției (introducere, cuprins, încheiere/formularea concluziilor).• Redă, în zece enunțuri, conținutul povestirii „Alexandru cel Bun” de N. Dabija de la persoana întîi.• Scrie, în zece enunțuri, un eseu la tema: <i>Valoarea cărților în viața omului</i>, pornind de la afirmația lui Grigore Vieru: <i>Cartea este cel mai limpede izvor de cunoaștere pentru toată viața și trebuie mereu să rămînă așa în viața ei: o valoare care te ajută să cunoști viața și oamenii.</i>

		<p><i>În eseu tău:</i></p> <ul style="list-style-type: none">a) dezvoltă tema, folosind o idee din citatul propus;b) explică, prin două argumente, ce valoare trebuie să aibă cărțile în viața unui om;c) ilustrează ideile expuse printr-un exemplu din operele citite și din viața personală;d) realizează legătura dintre idei, pentru a scrie un text coerent;e) respectă volumul indicat;f) scrie corect textul. <ul style="list-style-type: none">• Scrie, în zece enunțuri, o istorioară care ar avea drept titlu unul din proverbele:<ul style="list-style-type: none">a) <i>Lacom la bogăție și sărac la minte.</i>b) <i>Obraznicul mănâncă praznicul, rușinosul roade osul.</i>c) <i>Fricosul se teme și de umbra sa.</i>d) <i>Omul rău e ca un cărbune, dacă nu te arde - te înnegrește.</i>e) <i>Omul bun e ca pîinea cea de grâu.</i>
Alcătuirea unui dialog pe baza unor circumstanțe.	<ul style="list-style-type: none">• să formuleze întrebări logice adecvat situației de comunicare;• să răspundă adecvat la întrebări conform sarcinii;	<ul style="list-style-type: none">• Formulează cinci întrebări pe care ai vrea să le adresezi cîntărețului tău preferat.• Răspunde în numele părinților tăi la următoarele întrebări:<ul style="list-style-type: none">– <i>Ce înseamnă munca pentru Dumneavoastră?</i>– <i>Credeți că exemplul personal contează?</i>– <i>Ce sfaturi le-ați da tinerilor?</i>• Improvizează un interviu, din opt replici, cu Gheorghe Zamfir pentru a afla secretul succesului.• Realizează un interviu cu una din personalitățile marcante basarabene din prezent, respectînd schema dată (numărul de linii corespunde numărului de cuvinte în replici).<ul style="list-style-type: none">• _____• _____• _____• _____
	<ul style="list-style-type: none">• să construiască dialoguri în baza situației propuse.	<ul style="list-style-type: none">• Scrie un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: <i>Irina dorește să-și continue studiile la Colegiul de Medicină. Ea cere sfatul părinților. Părinții îi spun ce calități trebuie să-și dezvolte și ce discipline trebuie să studieze în mod special.</i>• Construieste un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: <i>Olga și Radu discută proiectul unei eventuale acțiuni ecologice. Olga propune un șir de activități, Radu își exprimă acordul/dezacordul.</i>• Construieste un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: <i>Andrei vrea să-i cumpere</i>

		<p><i>mamei un buchet de flori. El solicită sfatul florăresei.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Examinează banda desenată <i>La medic</i>. Construiește un dialog, a câte cinci replici pentru fiecare interlocutor.
--	--	--

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Redactarea textelor funcționale, respectând normele de ordonare în pagină.

“Subcompetențe”	Obiective de evaluare	Itemi
<p>Scierea unei felicitări, a unei cereri, a unui curriculum-vitae, a unui anunț-reclamă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> să scrie scrisori, anunțuri, felicitări, acte oficiale conform sarcinii. 	<ul style="list-style-type: none"> Scie o scrisoare/ o felicitare, folosind formule de adresare și de încheiere specifice. Scie, în opt enunțuri, o scrisoare de mulțumire profesorilor. <p><i>Respectă cerințele:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Indică destinatarul. Scie data. Utilizează formula de adresare corespunzătoare. Redactează conținutul de bază al scrisorii. Semnează. Indică expeditorul. <ul style="list-style-type: none"> Redactează o felicitare lui Nelly Ciobanu cu ocazia obținerii Premiului Mare la festivalul „Crizantema de argint”. Respectă rigorile de structurare a felicitării. Folosește expresii poetice. Citește și completează felicitarea, răspunzând la întrebări. <div data-bbox="846 1209 1789 1401" style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> <p style="text-align: center;">Dragă (cine?) _____</p> <p>Te felicit cu ocazia (care?) ____.</p> <p>Îți doresc (ce?) _____. Fii mereu (cum?) _____.</p> <p style="text-align: right;">Cu drag, (cine?) _____</p> </div>

		<ul style="list-style-type: none"> Plasează corect în pagină anunțul dat. <i>Dragi elevi! Pe data de 23 decembrie, la ora 16.00, în sala de festivități a liceului, va avea loc un concert dedicat sărbătorilor de iarnă. Sînt așteptați toți doritorii. Comitetul organizatoric.</i> Redactează un anunț publicitar (al unui produs alimentar) care i-ar îndruma pe colegi să se alimenteze corect. Redactează, în numele lui Radu, o felicitare colegului Victor cu ocazia succesului obținut la olimpiada de matematică. Completează anunțul cu elementele structurale lipsă. <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> <p style="text-align: center;"><i>Dragi părinți!</i> <i>Va avea loc o ședință cu părinții.</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Diriginta</i></p> </div> <ul style="list-style-type: none"> Redactează textul unui anunț în baza reperelor: formula de adresare - <i>elevi</i>; formula de încheiere - <i>comitetul organizatoric</i>; evenimentul – <i>expoziția de fotografii „Bunătațea va salva omenirea”</i>; timpul desfășurării – <i>10 aprilie 2014, 15⁰⁰</i>; locul – <i>biblioteca „B. P. Hasdeu”</i>.
--	--	--

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Însușirea normelor etice, a tradițiilor, culturii, istoriei și literaturii vorbitorilor limbii-țintă.

“Subcompetențe”	Obiective de evaluare	Itemi
Realizarea unor lucrări scrise (expunere cu caracter narativ, compuneri- miniatură după imagini, serii de imagini, caracterizarea unei persoane etc.).	· să relateze succint sau în detalii despre un eveniment.	<ul style="list-style-type: none"> Scrie, în opt enunțuri, un text coerent la tema: <i>Sărbătorile îndrăgite ale familiei mele.</i> <i>Respectă condițiile:</i> <ol style="list-style-type: none"> <i>numește sărbătorile preferate;</i> <i>descrie una dintre sărbători;</i> <i>argumentează alegerea.</i> Scrie, în opt enunțuri, o scrisoare unui prieten/unei prietene din străinătate despre o călătorie prin locurile memorabile din Republica Moldova. Scrie un dialog, din șase replici dezvoltate, în baza situației: <i>Irina a fost în oșpeție la rudele de la Chișinău. Ea discută cu colegii, menționînd obiectivele culturale ce au impresionat-o.</i>

VI. CONȚINUTURI DE EVALUAT

ARIA TEMATICĂ

LIMBA ROMÂNĂ	LITERATURA ROMÂNĂ
<ol style="list-style-type: none">1. <i>Prieten ar putea să-mi fie...</i>2. <i>Cel mai interesant om pe care l-am întâlnit</i>3. <i>Drepturile și obligațiile copilului</i>4. <i>Telefonul (formule de comunicare), situații critice (salvarea, poliția, pompierii)</i>5. <i>Codul bunelor maniere</i>6. <i>Ce înseamnă să fii modern?</i>7. <i>Profesiuni</i>8. <i>Probleme ecologice (în Republica Moldova)</i>9. <i>Preferințe</i>10. <i>Amintiri din copilărie</i>11. <i>Sărbători și tradiții</i>12. <i>Călătorii (la munte, la mare etc.)</i>13. <i>Personalități românești din trecut</i>14. <i>Personalități românești din prezent</i>15. <i>Locuri memorabile.</i>	<ol style="list-style-type: none">1. În lumea folclorului românesc (Balada <i>Miorița</i>)2. Omul este măsura tuturor lucrurilor (I.L. Caragiale. <i>Vizită</i>)3. Copilăria – o vîrstă perenă (I. Creangă. <i>Amintiri din copilărie</i>)4. Natura e mai presus de orice învățătură (M. Eminescu. <i>Revedere</i>)5. O țară, o casă, o limbă... (A. Mateevici. <i>Limba noastră</i> V. Romanciuc. <i>O țară, o casă, un grai.</i> N. Dabija. <i>Alexandru cel Bun</i>)6. Dacă dragoste nu e, nimic nu e... (Gr. Vieru. <i>Mi-e dor de tine, mamă</i> <i>Cămășile.</i> I.A. Brătescu-Voinești. <i>Puiul</i>)7. Lumea este așa cum este... (I. Druță. <i>Bătrînețe, haine grele. Odihna</i>)

MATERIA LINGVISTICĂ

ELEMENTE DE LIMBĂ

Vocabularul. Se vor însuși, la finele etapei gimnaziale (clasele V-IX), cca 1500 de cuvinte și expresii în conformitate cu aria tematică proiectată.

Pronunția. Sunetele și grupurile de sunete conform normelor ortoepice:

- sunetele (*ă, î*) după consoanele (*c, g, h*): *cărți, gând, hărnicie* ș. a.;
- sunetul (*o*) protonic: *bolnav, colac, concediu, Moldova, Soroca* ș. a.;
- diftongii (*oa, ea, ie, iu, io* etc.) *floare, iepure, iarnă, ceapă, iunie* ș. a., triftongii;
- consoanele (*d, t, n*) urmate de sunete anterioare: *dinte, carte, inimă, departe* ș.a.

Materia gramaticală. Materia gramaticală urmărește formarea capacității de comunicare (practica funcțională a limbii). **Terminologia gramaticală nu face parte din minimul activ, se însușește doar la nivel de recunoaștere/înțelegere.**

Verbul. Modul indicativ. Timpul prezent. Timpul trecut: imperfectul, perfectul compus, mai mult ca perfectul (situații de utilizare). Viitorul I, II. Verbe reflexive. Diateza reflexivă. Modul conjunctiv, timpul prezent și trecut. Verbe neregulate. Ortografia. Modul condițional-optativ, timpul prezent. Modul imperativ. Modurile nepersonale. Participiul. Gerunziul (utilizarea după modele). Supinul (situații de utilizare).

Adverbul. Utilizarea după modele. Gradele de comparație. Adverbe fără grade de comparație. Topica. Locuțiuni adverbiale. Ortografia.

Substantivul. Genul, numărul. Articolul hotărît și nehotărît. Articolul posesiv. Cazurile (specificul utilizării: nominativ-acuzativ; genitiv-dativ, vocativ). Substantivele compuse. Locuțiuni substantivale. Ortografia.

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul în gen, număr și caz. Utilizarea adjectivelor la diferite grade de comparație. Topica.

Pronumele. Pronumele personale. Utilizarea formelor accentuate și neaccentuate în dativ și acuzativ. Ortografia. Pronumele demonstrativ de apropiere și de depărtare. Pronumele negativ. Pronumele nehotărît. Pronumele de întărire.

Numeralul. Numere cardinale, ordinale, adverbiale, fracționare, distributive, colective, multiplicative.

Prepoziția. Utilizarea. Locuțiuni prepoziționale.

Interjecția. Utilizarea.

Conjuncția. Utilizarea conjuncțiilor de coordonare și subordonare. Locuțiuni conjuncționale (cele mai uzuale).

Sintaxa

Raporturile sintactice din cadrul propoziției: coordonarea și subordonarea (aspecte specifice limbii române, în plan comparativ cu limba maternă).

Propoziția. Utilizarea tipurilor de propoziții după scopul comunicării, formă, alcătuire. Topica părților de propoziție. Părțile principale și secundare ale propoziției (aspecte specifice în plan comparativ cu limba maternă).

Fraza. Tipuri de frază (în plan comparativ cu limba maternă, aspecte specifice).

Punctuația.

VII. MATRICEA DE SPECIFICAȚII

(aspecte generale)

<i>Domenii / Deprinderi integratoare</i>	<i>Cunoaștere și înțelegere</i>	<i>Analiză și aplicare</i>	<i>Sinteză, producere de text, intitulare</i>	<i>Total %, punctaj</i>
Lectură	12% - 7 p.	16% - 10 p.	12% - 7 p.	40% -24 p.
Scriere	18% - 11 p.	24% - 14 p.	18% - 11 p.	60% -36 p.
Total %, punctaj	30% - 18 p.	40% - 24 p.	30% - 18 p.	100% - 60 p.

VIII. TEST DE EVALUARE. MODEL

Citește textul și realizează sarcinile propuse.

La 9 ani

... Urmărind tripla tragedie din Japonia – cutremur, tsunami și accident nuclear – am găsit scrisoarea unui polițist japonez care lucra în zona reactoarelor Fukushima. În scrisoare se vorbea despre un copil de nouă ani.

Polițistul a fost trimis să împartă alimente și apă într-o școală din zona catastrofei. Toți oamenii stăteau disciplinați în rând. La capătul rândului polițistul a observat un băiețel slăbuț, curat, îmbrăcat în tricou, deși afară era frig. S-a apropiat repede de el. I-a dat jacheta lui de polițist să se încălzească și l-a întrebat:

- Unde sînt părinții tăi?

- Eram la școală cînd a început cutremurul. Eu am ieșit la balcon și l-am văzut pe tata venind să mă ia cu mașina. În cîteva clipe, tsunami l-a luat, cu tot cu mașină. Nu l-am mai găsit pe tata.

- Dar mama?

- Mama? Noi aveam o casă aproape de plajă. Ca și întreg orașul, casa nu mai este. Le-a luat valul. Mama și sora mea erau în casă. Nu cred că ele mai trăiesc.

Emoționat, polițistul i-a dăruit băiatului pachetul său cu alimente, spunîndu-i că va trebui mult timp să-și aștepte rîndul. Copilul a luat pachetul, dar nici nu l-a deschis. S-a dus la locul unde se dădeau pachetele și l-a pus cu celelalte. Văzînd mirarea polițistului, el a zis:

- Mai sînt oameni cărora le este foame. L-am pus acolo ca fiecare să primească o parte egală. Îmi vine și mie rîndul.

- Japonia se va reface după acest lanț de catastrofe. Are cu cine! a exclamat polițistul și l-a mîngîiat cu duioșie pe băiat.

(După Alin Teodorescu)

	_____	4
	_____	5
	_____	6
10.	Redactează, în numele Dorinei , o felicitare colegului Victor cu ocazia Dragobetelor, ziua îndrăgostiților.	L
	_____	0
	_____	1
	_____	2
	_____	3
	_____	4
	_____	L
	_____	0
	_____	1
11.	Scrie, în opt propoziții, un text coerent la tema: <i>Moldova este patria mea.</i> Respectă condițiile: - descrie țara în care locuiești; - formulează concluzii; - argumentează cu un exemplu din literatură (N. Dabija, V. Romanciuc, D. Matcovschi etc.).	L
	_____	0
	_____	1
	_____	L
	_____	0
	_____	1
	_____	L
	_____	0
	_____	1
	_____	L
	_____	0
	_____	1
	_____	2
	_____	3
	_____	4
	_____	5
	_____	6
	_____	7
	_____	8

Corectitudine 0/1/2/3/4/5/6/7/8/9/10

IX. BAREM DE CORECTARE

Nota bene! Zero puncte se acordă pentru un răspuns inadecvat sarcinii sau pentru lipsa răspunsului.

Notă:

- Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.
- Greșelile se subliniază pe text și se bifează pe câmp.

Item	Răspuns corect/posibil	Specificări	Punctaj
1.	Se consideră corecte informațiile de mai jos: a) ...să împartă alimente și apă într-o școală. b)...s-a dus la locul unde se dădeau pachetele și l-a pus cu celelalte. c) ... are cu cine. și alte variante adecvate sarcinii.	Se acordă câte un punct pentru fiecare informație selectată corect.	0-3
2.	Se consideră corecte următoarele cuvinte: disciplinat:sinonime —ordonat, cumsecade,cuminte; antonime - obraznic, neascultător, nedisciplinat; a veni: sinonime – a se întoarce, a sosi; antonime - a pleca, a se duce și alte variante adecvate.	Se acordă câte un punct pentru fiecare cuvânt identificat corect.	0-4
3.	Se consideră corecte enunțurile logice, adecvate sarcinii.	Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.	0-3
4.	Se acceptă întrebări corespunzătoare sarcinii.	Se acordă câte un punct pentru fiecare întrebare adecvată.	0-3
5.	Se acceptă o compoziție corespunzătoare sarcinii.	Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.	0-4
6.	Se acceptă enunțuri logice ce respectă condiția.	Se acordă câte un punct pentru fiecare enunț logic.	0-2
7.	Se consideră corecte următoarele forme ale verbelor: se cunoaște, face, se răsplătește, este.	Se acordă câte un punct pentru fiecare verb utilizat corect. Notă: Nu se admit corectări.	0-4
8.	Se consideră corecte următoarele forme ale substantivului: școala /o școală, școală, școlii, al școlii	Se acordă câte un punct pentru fiecare formă a substantivului utilizată corect. Notă: Nu se admit corectări.	0-4
9.	Se acceptă un dialog adecvat situației descrise.	Se acordă câte un punct pentru fiecare replică dezvoltată, adecvată situației. Notă. Nu se acordă puncte pentru replicile care conțin doar un cuvânt (de tipul: Da. Nu. Desigur. Bine. Mulțumesc. etc.) sau replici ca: Bună ziua! La revedere!	0-6
10.	Se acceptă o felicitare care respectă condiția.	Se acordă 5 puncte: câte 1 punct pentru respectarea convențiilor felicitării (formula de adresare, evenimentul, mesajul de felicitare, formula de încheiere); 1 punct pentru așezarea corectă a textului în pagină.	0-5

11.	Se acceptă un text coerent ce respectă condiția.	Se acordă douăsprezece puncte pentru: respectarea reperelor – 3 puncte; coerență - 1 punct (1 punct pentru coerență deplină, 0 puncte pentru coerență parțială sau lipsă de coerență); volumul textului - 8 puncte (cîte un punct pentru fiecare enunț logic).	0-12
	Se acordă 10 puncte pentru corectitudinea exprimării în întreaga lucrare. Note:		0-10
	<ul style="list-style-type: none"> • Nu se vor lua în considerare greșelile comise în itemii 7 și 8. • Dacă elevul a realizat 50% din volumul indicat, i se acordă respectiv 50% din punctajul prevăzut pentru corectitudine. 		
Puncte			
Nr. de greșeli ortografice și de punctuație	0-3	4-7	8-11
	12-15	16-19	20-23
	24-27	28-31	32-35
	36-40		

Total: 60 de puncte

X. BIBLIOGRAFIE

1. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi. Învățare, predare, evaluare. Chișinău, 2003
2. CAZACU, T.; NICOLAESCU-ONOFREI, L. ș.a. Limba și literatura română. Curriculum pentru învățământul gimnazial (clasele V-IX). Instituțiile de învățământ preuniversitare cu limba rusă de instruire. Chișinău, 2010
3. CAZACU, T. *Strîngeți piatra lucitoare... Limba română*. Manual pentru elevii cl. a V-a a școlii cu predare în limba rusă. Ch.: Lumina, 2011. 192 p. ISBN 978-9975-65-177-9.
4. CAZACU, T.; GUZA, L. ș.a. Limba română. Manual pentru elevii cl. a VI-a a școlii cu predare în limba rusă. Ch.: Lumina, 2011. 192 p. ISBN 978-9975-65-177-6.
5. CAZACU, T. STAHI, G.; MAEVSCI, I. *Dulce grai*. Limba și literatura română. Manual pentru cl. a IX-a din școlile cu instruire în limba rusă. Ch.: ARC, 2011. 280 p. ISBN 978-9975-61-612-6.
6. CAZACU, T.; GUZA, L.; IORDĂCHESCU, I. Limba română, clasa a VI-a a școlii alolingve. Ghidul profesorului. Ch.; Lumina, 2006. 80 p. ISBN 978-9975-65-007-6.
7. CAZACU, T.; NICOLAESCU, L. ș.a. *Soluții didactice*. Ghid pentru profesori, cl. V-IX. Ch.: Cartier, 2002. 164 p. ISBN 9975-79-144-1.
8. CAZACU, T. Limba română, cl. a V-a a școlii alolingve. Ghidul profesorului. Ch.: Lumina, 2000. 80 p. ISBN 9975-65-074-0.
9. CAZACU, T.; MAEVSCI, I.; STAHI, G. Limba și literatura română pentru clasa a IX-a a școlii alolingve. Ghid pentru profesori. Ch.: ARC- Prut Internațional, 2000. 95 p. ISBN 9975-69-117-X; ISBN 9975-61-127-3.
10. CAZACU, T. POPOVICI, A. ș.a. Limba și literatura română pentru instituțiile cu limba rusă de instruire. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru clasele I – IX. Editura Cartier, 2011.
11. CUCOȘ, C. Teoria și metodologia evaluării. Iași: Polirom, 2008

12. IORDĂCHESCU, I.; ROȘCOVANU, V. Limba română. Manual pentru cl. a VII-a din școlile cu instruire în limba rusă. Ch.: Cartier, 2011. 192 p. ISBN 978-9975-79-688-0. Consultanț T.CAZACU.
13. LISIEVICI, P. Evaluarea în învățământ: teorie, practică, instrumente. București, 2000
14. NICOLAESCU-ONOFREI, L.; ONOFREI, D. ș.a. Limba română. Manual pentru cl. a VIII-a din școlile cu instruire în limba rusă. Ch.: Cartier, 2011.
15. VOICULESCU, E. Factorii subiectivi ai evaluării școlare. Cunoaștere și control. București, 2007